

Vergaderjaar 2006–2007

30 346

Wijziging van de Ontgrondingenwet

B

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMISSIE VOOR VERKEER EN WATERSTAAT¹

Vastgesteld 3 oktober 2006

Het voorbereidend onderzoek heeft de commissie aanleiding gegeven tot maken van de navolgende opmerkingen en het stellen van de navolgende vragen.

De leden van de **CDA**-fractie hebben met belangstelling van dit wetsvoorstel kennis genomen. Bij een aantal elementen willen zij hierna nog nader stilstaan.

Een aantal in het wetsvoorstel neergelegde wijzigingen heeft van doen met de afbouw van de regierol van het Rijk met betrekking tot de bouwgrondstoffenvoorziening. Deze leden vragen zich af wat in de praktijk deze regierol in feite heeft voorgesteld. Deze leden ontkennen uiteraard niet dat er vanwege het Rijk nota's zijn uitgebracht en overleg is gepleegd, doch deze leden dragen geen kennis van het feit dat in het verleden vanwege het Rijk daadwerkelijk is ingegrepen teneinde een tijdige en voldoende voorziening van bouwgrondstoffen te waarborgen. Deze leden denken in dit verband met name aan de ontwikkelingen zoals die in Gelderland hebben plaatsgevonden, welke provincie in de taakstellingsperiode volledig in gebreke is gebleven met daadwerkelijke invulling c.q. uitvoering van de door haar te verrichten taakstellingen. Waarom is door het Rijk terzake nimmer ingegrepen? In de nota naar aanleiding van het verslag wordt gesteld dat het noodzakelijk is de winning van beton- en metselzand zo spoedig mogelijk in uitvoering worden gebracht en dat in dit verband met name van belang is dat de Gelderse projecten Geertjesgolf en Over de Maas in de geplande omvang doorgang vinden. Op welke wijze kan dit voor de komende periode worden verzekerd? Waarom meent de staatssecretaris dat met opname van de desbetreffende projecten in het eerste deel van het tweede structuurschema Oppervlaktedelfstoffen de oude taakstellingen voldoende zijn verzekerd? Zal zonodig een aanwijzing worden gegeven teneinde uitvoering van de desbetreffende projecten veilig te stellen? In de afgelopen taakstellingsperiode heeft de provincie Gelderland voor 8 mio ton industriezand «geleend» van de provincie Noord-Brabant onder de toezegging dat in de nieuwe taakstellingsperiode de door Gelderland te verrichten taakstelling met die 8 mio ton zou worden verhoogd. Blijft deze afspraak onder het voorgestelde nieuwe

¹ Samenstelling:

Leden: Werner (CDA), Van den Berg (SGP), Lemstra (CDA), Bierman-Beukema toe Water (VVD), Van der Lans (GL), (voorzitter), Doesburg (VVD), Walsma (CDA), Pormes (GL), Van den Oosten (VVD), Ten Hoeve (OSF), Sylvester (PvdA), Schouw (D66), Van Raak (SP).
Plv. leden: Franken (CDA), Schuurman (CU), Van Leeuwen (CDA), V.d. Broek-Laman Trip (VVD), Pormes (GL), Wagemakers (CDA), vac. (VVD), Eigeman (PvdA), Hamel (PvdA), Engels (D66), Kox (SP).

stelsel van kracht en op welke wijze dient dan uitvoering te worden gegeven aan voormelde afspraak?

Deze leden nemen voorts aan dat in het verleden het Rijk de regierol ten aanzien van de voldoende voorziening van bouwgrondstoffen op zich heeft genomen aangezien het Rijk vreesde dat zonder die regierol die voorziening in gedrang zou kunnen komen. Het met de provincies terzake gevoerd overleg heeft ook steeds betrekking gehad op de hoeveelheden industriezand waarvan de desbetreffende provincies in de taakstellingsperiode de winning tenminste mogelijk zouden moeten maken. Kennelijk vreesde het Rijk dat een voldoende grondstoffenvoorziening in gevaar zou komen, zonder die regierol. Die vrees voor het in gevaar komen van die grondstoffenvoorziening had, naar deze leden aannemen, met name van doen met de omstandigheid dat lagere overheden over het algemeen niet bereid zijn op hun grondgebied winningsprojecten mogelijk te maken en dat terwijl vaststaat dat zonder die medewerking van lagere overheden de opzet en uitvoering van zodanige winningsprojecten niet mogelijk is. Gelet daarop vragen deze leden zich af waarop het optimisme van het Rijk is gebaseerd dat de hier aan de orde zijnde voorziening van bouwgrondstoffen aan de markt overgelaten kan worden. Is de weerstand bij lagere overheden tegen de hier aan de orde zijnde ontgrondingsprojecten afgenomen en zo ja, waarop baseert het Rijk dat standpunt?

In de nota naar aanleiding van het verslag wordt gesteld dat «winning van grondstoffen alleen nog kan plaatsvinden middels multifunctionele projecten met draagvlak bij de lokale bevolking, hetgeen zou betekenen werk met werk maken en het creëren van ruimtelijke kwaliteiten waarbij de winning van grondstoffen een belangrijke motor kan zijn voor de financiering van de eindbestemming». Met name bij dat laatste willen deze leden nader stilstaan. Lagere overheden plegen financiële eisen te stellen aan ontgrondingsbedrijven die op hun grondgebied een project tot uitvoering willen brengen. Bestaat er enige grens c.q. limiet die wellicht van doen heeft met hogere regelgeving en/of beginselen van behoorlijk bestuur die lagere overheden in acht moeten nemen indien zij een financieel eisenpakket voorleggen aan een ontgrondingsbedrijf dat ter plaatse een ontgroning wil uitvoeren? Indien er geen enkele grens zou bestaan, wat betekent dat dan voor de prijsvorming rondom de hier aan de orde zijnde grondstoffen? Een ontgrondingsbedrijf zal immers in de onderhandelingen met de desbetreffende gemeentelijke overheid in feite vaak geen keuze hebben, zeker niet indien reeds vele geld is besteed voor aankoop van de benodigde percelen. Het desbetreffende ontgrondingsbedrijf is zich er uiteraard van bewust dat een project niet tot uitvoering kan worden gebracht zonder medewerking van de desbetreffende gemeentelijke overheid. Het desbetreffende bedrijf zal dan ook gedwongen zijn iedere financiële eis van het desbetreffende gemeentebestuur in te willigen en daar ook toe bereid zijn, indien althans de daarmee gemoeide kosten door haar ingepast kunnen worden in de kostprijs van de te winnen specie. Indien dit overal gebeurt, zal daardoor de kostprijs van specie steeds verder oplopen, hetgeen tenslotte dan weer terecht komt in de kostprijs van gebouwen c.q. nieuwe infrastructuur. Op die wijze gaat iedere burger in feite meebetalen aan die kosten, terwijl de baten van dit systeem terecht komen bij een aantal gemeentebesturen waar de hier aan de orde zijnde specie in winbare hoeveelheden aanwezig is. Het betreft hier uiteraard slechts een beperkt aantal gemeenten, met name gelegen in Limburg, Noord-Brabant, Gelderland en Overijssel die tegelijkertijd ook niet te ver verwijderd liggen van groot vaarwater. Beschouwt de staatssecretaris dit alles als een vorm van aanvaardbare marktwerking?

Is het wellicht de bedoeling van dit beleid dat op termijn de opzet van ontgrondingsprojecten in Nederland meer en meer bemoeilijkt wordt

danwel plaatsvindt tegen steeds hoger oplopende kostprijzen ertoe leidende dat een steeds groter aantal in het buitenland gelegen winplaatsen binnen het bereik komen van de Nederlandse markt, aangezien de uiteraard dan hogere kosten voor langere transporten gecompenseerd worden door die hogere binnenlandse kostprijs van winning.

Deze leden hebben voorts nog enkele vragen bij kleinere onderdelen. In artikel 3 is in het derde lid thans geschrapt het onderdeel onder i. Deze leden vroegen zich af hoe thans opgelost kan worden de situatie waarbij een ontgrondingsbedrijf op een bepaalde locatie bijv. circa 65% van de percelen in handen heeft, terwijl 35% in handen is van een ander ontgrondingsbedrijf. Door schrapping van het voormeld artikellid is het dan niet meer mogelijk het eerstgenoemde bedrijf de ontgrondingsvergunning te verlenen met voorts de verplichting 35% van de winruimte aan het tweede bedrijf af te staan. De beide bedrijven zullen het op een of andere manier eens moeten worden en de overheid is niet langer in de positie terzake de knoop door te hakken. Is dat gewenst? Wat zou overigens de situatie zijn indien het desbetreffende hiervoor genoemde tweede ontgrondingsbedrijf niet 35% van de relevante percelen in handen zou hebben, doch een zogenaamde peststrook midden in de gedachte locatie, welke peststrook slechts 5% van de potentiële winruimte bevat. Hoe kan de overheid dan de impasse doorbreken en uitvoering van het ontgrondingsproject aldaar mogelijk maken? Valt het doorbreken van zo'n impasse middels het opleggen van een type voorwaarde als thans nog neergelegd in artikel 3 lid 3 sub i dan wellicht toch onder de in art. 3 tweede lid gehanteerde terminologie «bevordering en bescherming van belang betrokken bij de ontgroning». Deze leden vragen voorts waarom in de huidige wet in artikel 8 eerste lid «de zee» apart wordt genoemd, naast de categorie van bij ministeriele regeling aan te wijzen rijkswateren?

Deze leden zien met belangstelling de reactie van de staatssecretaris tegemoet.

De voorzitter van de commissie,
Van der Lans

De griffier van de commissie,
Nieuwenhuizen